

85-letnica ustanovitve TK Skala

Spomini na skalaška desetletja

✉ Svetozar Guček

2. februarja leta 1921 je bil v Ljubljani ustanovljen Turistovski klub Skala. Njegov namen je bil združiti alpiniste plezalce, prirediti smučarska tekmovanja in prispevati k ustvarjanju na področju gorniške literature, pa tudi fotografije in filma.

Slovensko planinsko društvo, ustanovljeno leta 1893, je svojo dejavnost usmerilo v splošno združevanje slovenskih planincev in je imelo pri tem poglobljen namen iztrgati slovenske gore ponemčevanju Alpenvereina. Mladim in naprednim alpinistom pa se je ta program zdel presplošen. Želeli so bolj kakovosten program in delo. Vsak član naj bi bil plezalec, fotograf ali publicist. Zato je bilo članov malo, približno 120. Zaradi večjega razmaha plezanja na Gorenjskem, posebno v Gornjesavski dolini, je bila na Jesenicah ustanovljena podružnica TK Skala. Njen predsednik je bil planinec, fotograf in skladatelj Janko Ravnik. TK Skala je leta 1924 organiziral na Bledu vzorno tekmovanje v smučarskem teku na 50 km. Na cilju so skalašice z robčki brisale pot z obraza dospelim tekmovalcem!

Graditve in fotografski dosežki skalašev

TK Skala je zgradil planinsko kočo pod Rožco nad Jesenicami ter znani Skalaški dom na Voglu, vrh prepadne skale nad Bohinjskim jezerom, daleč viden in s prekrasnim razgledom na slovensko visokogorje. Leta 1936 je TK Skala izdal žepno knjižico Naš alpinizem. V njej so bili podrobni opisi vseh dotlej preplezanih smeri v stenah, poleg tega pa še ročne skice sten in plezalnih smeri z oštevilčenjem pomembnejših točk v smeri.

Skalaši so bili najvidnejši slovenski amaterski fotografi, uveljavljeni tudi v vrhu tedanje svetovne fotografije: Janko Škerlep, dr. Frelih, Ante Kornič, Slavko Smolej, Janez Kocjančič, Branc in drugi. Skalaš je bil tudi Ivan Rožman, konstruktor in graditelj prve skakalne letalnice v Planici 1933/34.

Slavko Smolej je imel marca 1941 v Ljubljani predavanje Planinsko cvetje v prepolni Frančiškanski dvorani in je Ljubljčanec navdušil s svojimi fotografijami na velikem platnu.

Pečat Skale

Ob obletnici

V četrtek, 2. februarja, je Gorniški klub Skala v spomin na ustanovitev Turistovskega kluba Skala pred 85 leti (2. februarja 1921 ob pol desetih dopoldne v Prešernovi sobi restavracije Novi svet v Ljubljani – današnja lokacija hotela Lev) pripravil spominski nočni pohod od dvorane Tivoli do vrha Rožnika. Zbralo se je približno 30 članov gorniškega kluba in gostov, med njimi tudi predsednik vlade RS Janez Janša in predsednik PZS Franc Ekar. Pohod je potekal v siju bakel po zasneženi oziroma ledeni poti. Za varnost so skrbeli gasilci. Na vrhu Rožnika so udeleženci pohoda zapeli skalaško himno. Predsednik Gorniškega kluba Skala France Sevšek je imel kratek nagovor, v katerem je oznanil, da bo leto 2006 leto Skale, in hkrati sporočil, da se odbor zavzema za obnovo nekdanje karavle na Zaplani pod Triglavom. Oživil je tudi spomine na »skalaško« preteklost.

V. H.

Dvajsetletnica Skale in sodba disciplinskega sodišča

Dvajsetletnico ustanovitve TK Skala smo proslavili 2. 11. 1941 z veliko večerno družabno prireditvijo na Jesenicah, drugi dan pa s srečanjem pri koči pod Rožco. S smučmi smo se spustili na Dovje ter obiskali grob dr. Klementa Juga; dr. Miha Potočnik je imel na njem spominski nagovor o tem idolu slovenskega alpinizma. Jeseni 1940 je TK Skala organiziral tečaj za mlade plezalce s teoretičnimi predavanji v kletni dvorani hotela Miklič v Ljubljani, blizu sedeža društva v palači Grafika na vogalu Miklošičeve in Masarykove ulice. Prva praktična vaja je bila marca 1941, in sicer zimski vzpon na vrhove v Savinjskih Alpah. Že istega dne je odšel skalaš S. P. z nekim mladim planincem na Mokrico nad Kamniško Bistrico. Pri prečenju snežnega plazu mladenič ni odstranil težkega južnega snega, ki se je nabral med zobmi njegovih derez v tako imenovano »coklo«. Spodrsnilo mu je in skotalil se je 600 m globoko ter obležal v dolini mrtev. TK Skala je imel tudi disciplinsko sodišče in dr. Vladimir Škerlak je v vlogi tožilca obtožil skalaša S. P., da je zakrivil smrt mladega planinca, ker ga pri prečenju ni zavaroval z vrvjo. Tričlanski senat disciplinskega sodišča ni bil tega mnenja, toda dr. Škerlak je trmasto vztrajal pri obtožbi in senat je sklenil za zmeraj izključiti S. P. iz Skale. Mož na razpravi ni bil navzoč, zastopal ga je pravnik Javornik; senat so sestavljali: sodnik Albin Torelli, dr. Marjan Breclj in odvetnik dr. Kandare.

Ta obsodba disciplinskega sodišča je bila zadnje dejanje TK Skala. Skala je namreč

Vogel

Foto prof. Janko Kramnik

Planinski vestnik, 1933, stran 32

spoštovala kulturni molk, ki ga je med drugo svetovno vojno razglasila OF. Za članstvo je veljala stroga disciplina. Če so ugotovili, da neki član ni aktiven, je dobil vljudno pismo, naj vrne člansko legitimacijo in znak, ker so ga črtali. Znak kluba je bil kovinski, okrogel in v barvah Slovenije. Osrednji motiv je bil bel cvet planike. Po koncu vojne klub ni bil obnovljen. Pred leti je dr. Vladimir Škerlak napisal daljšo zgodovino TK Skala, ki je bila objavljena v nadaljevanjih v Planinskem vestniku. Žal je bilo nekaj stvari netočnih.

Biti skalaš je pomenilo obveznost, pa tudi ponos in čast. ○